

Відкритий урок

Я у світі

Тема. Сім'я. Шанобливе ставлення до старших. Обов'язки у сім'ї.

Мета: формування *ключових компетентностей*:

вміння вчитися – самоорганізовуватися до навчальної діяльності у взаємодії;
загальнокультурної – дотримуватися норм мовленнєвої культури, зв'язно висловлюватися в контексті змісту;

соціальної – проектувати стратегії своєї поведінки з урахуванням інтересів та потреб інших;

громадянської – знати свої обов'язки в сім'ї, виробляти раціональні прийоми виконання домашніх справ;

предметних компетентностей: узагальнити знання учнів про людину як соціальну істоту, удосконалити вміння аналізувати власні вчинки, поглибити знання дітей про сім'ю, спонукати допомагати старшим, розвивати вміння доводити свою думку, визначати позитивні та негативні риси людини, виховувати повагу до членів родини та бажання піклуватися про них.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Особливості проведення уроку: урок розроблений з використанням інтерактивних технологій, мультимедійної презентації, фотосюжетів.

Обладнання: комп'ютер, мікрофон, ілюстрації, клей, ватман, мультимедійна презентація, вислови про сім'ю, ілюстрації для колажу.

Хід уроку.

I. Організація класу.

- *У мене в руках цікава скринька. У ній ви зможете побачити найцінніший скарб планети Земля.*

Зараз кожен зазирнете, а потім скаже, кого ви побачили.

(На дні скриньки лежить дзеркало).

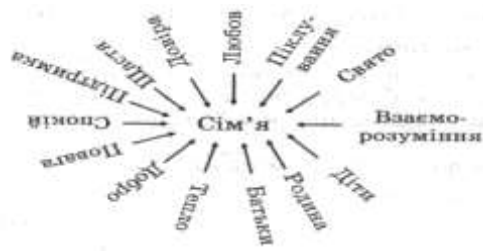
- *То кого ви побачили на дні скриньки?*

Ви побачили кожен себе. Отже, найцінніший скарб – це ви. Кожен з вас – особистість, і саме такої людини, як ви, більше на цій планеті немає і не буде.

- *А що дитині треба?*

Асоціативний куш

-Що вам спало на думку, коли почули слово сім'я?

II. Повідомлення теми і мети уроку.

*Сьогодні у нас незвичайний урок,
Сьогодні ми зробимо ще один крок
В країну Сім'ю, у країну чудову,
Про неї сьогодні ведемо розмову.*

Правила

*-А щоб краще працювати сьогодні на уроці ми маємо згадати і прийняти
наші правила я буду показувати вам малюнок, а ви називайте правило.*

Бути активним

Бути доброзичливим, веселим

Говорити по-одному

Працювати разом

Правило піднятої руки

Поважати думку іншого

*- Сьогодні у нас незвичайний урок. Ви захищатимете проект. Захист
нашого проекту ми здійснимо у вигляді уроку-мозайки.*

*- Виконуючи проект, кожна група мала своє завдання. А тепер ми з вами
складемо частинки мозайки, які утворять картину-підсумок нашого
уроку.*

ЗАВДАННЯ УРОКУ

Слухати і чути.

Міркувати і відповідати,

Добре працювати,

Нові знання здобувати.

Свій розум розвивати.

III. Повторення та закріплення вивченого.

Презентація результатів навчальних проектів

- До цього уроку ви дуже добре готувалися . Провели цікаві розслідування .

І кожна група спішить порадувати інших своїми знаннями

Слухайте однокласників уважно. Ми виконуватимемо різні завдання,

гратимемо у цікаві ігри, чогось не знатимете – робитимете не правильно..

Завдання 1. (Перша частина мозаїки – батьки.

Українська сім'я тримається на жінці-матері. Ким вона є для кожного з нас?

1. Слово «мама» росте з нами тихо, як ростуть дерева, сходить сонце, розквітає квітка, як тихо грає веселка і гладить по голівці рідна рука. І так же тихо воно приходить на згадку — промінцем маминої усмішки і ласкавістю її очей, листочком на вишні, пелюсткою квітки, голосом колискової пісні. Із букви-краплинки і звуку-сльозинки народиться одного дня слово «М-а-м-о», мовлене устами дитини, і осяє хатину, як дар Божий, тільки не дано нам запам'ятати цю мить, як не згадати того дня, коли над нами вперше нахилилась мати. Але всі ми пам'ятаємо колискову, ласкавий голос і ніжні слова.

2. Мама!

Найдорожче слово в світі!

Де б не був ти, що б ти не робив,
назавжди вона твій шлях освітить
ніжним серцем, відданим тобі.

В дні важкі і в дні, на щастя щедрі,
не забудь: вона завжди – в тобі:

Тож живи, як мама щиро й чесно,
і, як мама, світ оцей люби!..

3.Століттями виростали покоління, розправляли крила для праці, добра і любові. Мати має найсильніший вплив на дітей, оберігає їх від нещастя і деморалізації, вносить в їх душу любов до Бога, до України. Тому ми вдячні своїм мамам. Ми завжди повинні низько схилити голови перед їх мудрістю і добротою, ласкою і теплом.

Батько. Роль батька у сім'ї.

4. Батько — це наша тверда рука, на яку можна сміливо опертись.

Споконвіку батько вважався господарем сім'ї. Роль чоловіка-батька визначається його відповідальністю. Батьків приклад, батьків наказ завжди служили законом для родини.

5. Неквапливе й розважливе слово батька завжди сприймається всерйоз, змушує глибоко замислюватися над життям, виховує такі людські риси, як доброта, чесність і відповідальність. Батько вчить мене, що чоловік повинен бути годувальником в сім'ї, опорою для жінки, дбайливим господарем.

Любий батько - глава мого роду,
Ти навчив розуміти і зло, і добро,
Де б не був я - до тебе прийду на пораду,
Знайду вірну стежину, як би там не було.

6.Справжній чоловік мусить бути відповідальним за себе, за свою сім'ю, роботу, свій народ. Батько — основний годувальник сім'ї. Він повинен навчати своїх дітей, а особливо хлопців, різних ремесел. Адже як вихована дитина, що вона знає, вміє можна судити про її батьків.

Горе чи нещастя, чи біда яка.
Всіх нас виручає батькова рука.
Татова правиця знає труд і піт,
Із руки цієї ми йдемо у світ.
Рідна, ніжна, щира, добра і міцна.
У житті дорога з нею не страшна.
Як підеш у люди, щоб там не було,
Хай в тобі не згасне батькове тепло.

7. Батьківське серце здатне проймається болем дитини на відстані, журитися за долю своїх дітей усе життя. Якби міг, кажуть в народі, то й сонце прихилив би.

Робота в парах

-Із запропонованих частин складіть прислів'я, подумайте, чому вони нас вчать.

Шануй батька й неньку, буде тобі скрізь гладенько.
Який дуб – такий тин, який батько – такий син.
Щасливо там жити, де сім'єю робити.
Добрі діти – батькам вінець, а злі батькам кінець.
Шануй батька та Бога – буде тобі всюди дорога.

Перевірка

Завдання 2. (Друга частина мозаїки – шануй батька свого і матір свою...)

В п'ятій заповіді Божій сказано: «Шануй батька свого і матір свою, щоб було добре тобі і щоб довго прожив ти на землі».

- **Що вчить ця заповідь?**

– **Яку нагороду вона обіцяє при її виконанні?**

(Нагороду довгих і щасливих років життя, вона вчить нас шанувати своїх батьків.)

Шануй, дитино, батька й мати,
Щоб жити довго та щасливо,
Їх слухати і поважити –
Це перед Богом справедливо.
Любов Небилович

Вислови, з якими ми вас познайомимо, були сказані дуже давно, але вони є актуальними і в наші дні. Якби всі ми прислухалися до цих простих порад, наскільки приємнішим було б наше спілкування.

1. Вислови царя Соломона про повагу до батьків і старших.

Зберігай у пам'яті науку батька свого й не забувай нагадувань матері своєї! Заховай їх у серці назавжди. Коли йтимеш, вони будуть тебе супроводити. Як ляжеш, стоятимуть на варті біля тебе. А коли прокинешся, розмовлятимуть з тобою. Бо наказ є смолоскипом, а наука — світлом. Мудрий син є радістю свого батька, а дурний - приносить горе своїй матері.

Подбай, щоб батько і мати раділи тобою, а твої вихователі з любов'ю дивились на тебе.

2. Повчання Володимира Мономаха

«Старих шануйте, як батька, а молодих, яко братів. Пам'ятайте: при старших годиться мовчати, премудрих слухати, старшим підкорятися, з рівними і молодими мати згоду і бесіду вести без лукавства, а щонайбільше розумом вбирати. Не лютувати словом, не ганьбити нікого в розмові, не сміятися багато. Очі тримати донизу, а душу вгору».

3. Хоч би що робила людина, усі її справи, навіть найвидатніші, нічого не варті, якщо вона не виконує свого обов'язку перед батьками.

Б. Ауербах

4. Якщо ти не поважатимеш батьків, люди обов'язково це помітять і не будуть тебе поважати. Ти можеш зовсім залишитися без друзів.

Сократ

5. Видатний український педагог В. Сухомлинський написав багато притч і оповідань, у яких містяться поради й настанови дітям любити, шанувати й берегти своїх батьків.

Шануй і поважай матір та батька, які своєю працею і піклуванням несуть тобі радість. Пам'ятай, що вони також мають право на радість. Дорожи чесною родиною, оберігай її як святиню. Де б ти не був, не забувай про рідну домівку. Завжди пам'ятай про неї.

(За В. Сухомлинським)

Бути добрими дітьми для своїх батьків означає приносити в родину тільки мир і спокій, радість і щастя. Не приносьте батькам тривоги, горя, прикрості, ганьби! Турбота про мир і спокій в родині, про радість і щастя батьків повинна стати головним бажанням вашого життя. Якщо в родині горе, нещастя, неприємність, то ваша відповідальність за благополуччя сім'ї зростає в сто раз.

(За В. Сухомлинським)

- Розкажіть, діти, а як ви ставитеся до своїх батьків, у чому виражається ваша шана, повага до них і турбота про їхнє щастя.

Учні:

- Люблю їх, не засмучую.
- Не ображаю грубими словами.
- Завжди допомагаю, працюю разом з ними.
- Намагаюся старанно виконувати їхні доручення.
- Піклуюся про них в усьому допомагаю.
- Не засмучую негідною поведінкою.
- Називаю їх найніжнішими словами.

- Ми вам хочемо запропонувати подивитися інсценізацію оповідання Валентини Осеевої «Сини». Після перегляду скажіть, про кого говорив дідусь?

СИНИ

Дві жінки брали з криниці воду. До них підійшла третя. Старенький дідусь сів на камінець біля криниці перепочити. Одна жінка й каже іншим:

- Мій синок такий спритний і сильний. Ніхто його не подужає.

- А мій співає, як соловейко. Ні в кого нема такого чудового голосу, - каже друга.

А третя мовчить.

- Чого ти про свого сина нічого не скажеш? – питають її жінки.
 - Що казати? Нічого особливого в ньому немає.
- Ось набрали жінки повні відра води й пішли. І старенький дідусь за ними. Ідуть жінки, зупиняються. Болять руки. Хлюпає з відер вода. Ломить спину. Раптом назустріч три хлопчики. Один через голову перекидається, колесом ходить. Милуються ним жінки. Другий соловейком заливається, пісню виспіває. Заслухалися жінки. А третій підбіг до матері, взяв у неї важкі відра й поніс додому.*
- Питають жінки у дідуся:*
- Що скажете, дідусю? Як Вам наші сини?
 - А де ж вони, - питає старенький. – Я лише одного сина бачу.

-Про кого говорив дідусь?

Бесіда за змістом

- **Як ви розумієте слова дідуся, чому він так відповів матерям?**
- **Хто з синів виконує свій обов'язок перед батьками?**
- **У чому повинна виражатися любов до мами, тата?**

Завдання 3. (Третя частина мозаїки - як виховувалися діти в давнину. Що розповідали вам ваші дідусі і бабусі про їх виховання в сім'ї?)

1. В сиву давнину батьки починали займатися вихованням своєї дитини ще до її народження. Мати співала їй колискових, розповідала казки, просто розмовляла. І кожне слово було оповите добром і любов'ю. Молодій жінці, яка чекала на дитину, не дозволяли сваритися, лютувати, жорстоко поводитися з тваринами, нищити рослини. Вона мала шанувати старших та прислухатися до їх порад.

2. Вечорами чи у святкові дні бабка, дід або мати переповідали онукам Євангеліє та «Житіє святих». На них покладалося виховання дитини в сім'ї. Статус жінки був високим. До її порад прислухалися не тільки діти, а й чоловік радився із дружиною. Атмосфера пошани до батьків, старших людей, що панувала в сім'ї була зразком поведінки для дітей. У родинях не дозволяли собі вживати лайливих слів. Дитина мала рости доброю і чуйною. Жорстокість була великим гріхом.

3. Працювати дітей учили змалечку. З п'яти років діти пасли гусей, качок. З восьми років пасли худобу в череді. З десяти, дванадцяти років хлопці

допомагали батьку майструвати, лагодити реманент. А дівчат шити, вишивати, поратися по господарству, обробляти город.

Уривок з мультфільму «Батькова наука», стислий переказ.

Послухайте, подивіться уривок з мультфільму «Батькова наука» і скажіть чого навчив батько сина?

- Чого навчив батько сина?

IV. Фізхвилинка

Завдання 4. (Четверта частина мозаїки - наші сімейні традиції, реліквії) — Сімейні традиції і правила — це те, що робить кожную родину особливою.

Нерідко ми живемо за цими правилами, навіть не помічаючи їх.

Які традиції і правила є у ваших родинах?

(У нашій родині є така традиція щовечора збиратися за сімейним столом, у неділю ходити до церкви, разом подорожувати, займатися спортом...).

Завдання 5. (П'ята частина мозаїки – основні обов'язки у сім'ї)

- Сімейні обов'язки існували здавна, існують зараз, їх має кожна людина, що живе сама або з сім'єю.

- Які обов'язки є у вас?

1. Звичайно, у кожного є свої обов'язки в сім'ї. Наприклад, тато в сім'ї найчастіше заробляє гроші, майже завжди важкою працею. Мама зазвичай пораються по господарству: готують їжу, прибирають у домі. Діти мають простіші обов'язки: помити посуд за собою, витерти пил з меблів.

У мене обов'язків не дуже багато, але я дорослішаю — і їх стає дедалі більше. Вранці я мушу застелити після себе ліжко. Якщо нікого немає вдома, то треба самому приготувати собі поїсти, в основному підігріти щось готове. Прийшовши зі школи додому, я обідаю, потім витираю меблі від пилу, підмітаю та у разі потреби мию підлогу у своїй кімнаті. Потім, якщо необхідно, йду за покупками: хлібом, молоком, яйцями тощо. .

У вихідні дні звичайно справ стає більше. По-перше, у суботу доводиться їздити на ринок та допомагати мамі носити сумки. Цього дня ми купуємо продукти на весь тиждень, а вже упродовж тижня докуповуємо найнеобхідніше: хліб, молоко, сметану тощо. Потім вдома допомагаю мамі після прання розвісити одяг на балконі. Ось такі обов'язки є у мене.

А зараз подивіться інсценізацію вірша Анатолія Костенка "Домашній твір". Подивіться і потім скажіть, чи виконує свої обов'язки хлопчик Вітя.

Автор: Вітько-бідак страждає так,
Аж здригує ногами!

Він – за столом,
Він пише твір:
"Я помагаю мамі".
Старанно олівець гризе
Та супить брови грізно.
Але нічого – хоч умри! –
До голови не лізе...
Та ось тихесенько зайшла
В його кімнату мама.

Мама: Вітюнь, будь-ласка, в магазин сходи за сірниками.

Син: Ідея!

Автор: Вигукнув синок,
А мамі...

Син: Ну й морока!
Сама іди! Я твір пишу –
Роблю важкі уроки.

Автор: І мама вийшла... А Вітько
Швиденько пише в зошит.

Син (пише): "Я в магазин завжди ходжу,
Коли мене попросять..."

Автор: Хвилин за десять мама знов
З'являється у дверях.

Мама: Вітюнь, картопельки начисть,
А я зварю вечерю.

Син: Сама начисть.

Автор: Кричить Вітько.

Та так, що ледь не лопне.

Син: Я твір пишу! Я – зайнятий!
Сама вари картоплю!

Автор: Виходить мама, а синок
Писати знов сідає.

Син (пише): "Я мамі сам варю обід,
Вечерю і сніданок..."

Автор: Радіє син.

Син: Не твір, а люкс!

Оцінка буде гарна!

Автор: І геть не думає про те,
Що він радіє марно...

- Хто впізнав себе у поведінці Вітька?

Стратегія «Метод прес»

- Чи виконує свої обов'язки хлопчик Вітя?

«Я вважаю...»

«Тому що...»

«Наприклад, про це свідчать її вчинки, описані у вірші ...»

«Отже...»

- Чи дійсно марно радіє хлопчик Вітя?

«Я вважаю...»

«Тому що...»

«Наприклад...»

«Таким чином...»

Колаж «Розподіліть обов'язки» (У групах)

Кожен член сім'ї має свої обов'язки, своє заняття вдома. Зараз ви створите колаж «Розподіл обов'язків». На ватмані написані обов'язки, а ви біля них, маєте приклеїти зображення того, чиї вони.

Берегти себе

Фінансувати сім'ю

Любити та поважати батьків та членів сім'ї

Дбати про здоров'я членів сім'ї

Посильно допомагати

Дбати про духовність сім'ї

Навчатися в школі

Виконувати домашні завдання

Забезпечити житлом, харчами, одягом

У Домашнє завдання. Складання твору-мініатюри за початком: «Уявіть собі, що всі сімейні обов'язки переплуталися, злякалися і побігли до того, хто першим зустрівся їм на дорозі...»

VI. Підсумок уроку.

- От і завершується наш урок. Командири груп виставляють оцінки за роботу кожного члена групи.

А ми пригадаємо, з яких частин складалася наша мозаїка.

- Яка частина вам сподобалась найбільше?

- Що ж означає по-справжньому любити своїх батьків?

Учні:

Це значить піклуватися про них.

Не завдавати їм душевного болю.

Не засмучувати негідною поведінкою.

Трудитися, щоб полегшити їм життя.

Називати їх найніжнішими словами.

Учитися у них любити й поважати людей.

Усі свої вчинки звіряти з ними.

«Незакінчене речення» (Продовж речення)

Сьогодні на уроці я зрозумів ...

До найрідніших людей буду ставитися з...

Хочу бути...

Знання здобуті на уроці буду...

— Наш урок добіг кінця. Але ваша подорож у пошуках знань триватиме все життя!

Пам'ятаймо народну мудрість: «Все, що робимо для когось, робимо для себе». Все колись повернеться до нас, зроблене нами; і погане, і добре. Отже ми повинні робити тільки добро.

Гра «Так чи ні?».

— Якщо ти згоден з тим, що почувеш, скажи: «Так» і плесни в долоні.

У дружній сім'ї члени родини повинні:

- Шанувати старших.**
- Не прислухатися до порад членів родини.**
- Виконувати свої обов'язки.**
- Допомогати одне одному.**
- Сваритися.**
- Не слухати нікого.**
- Піклуватися одне про одного.**
- Робити, що заманеться.**
- Разом відпочивати.**

- *Піклуватися про менших братиків і сестричок.*
- *Виконувати всі хатні справи разом.*
- *Цілий день бавитися і гуляти.*
- *Вітати всіх зі святами, днем народження.*

Гра «Угадай, що я роблю»

Один з учнів демонструє виконання певної роботи (підмітає підлогу, складає речі, виносить сміття, заправляє ліжко тощо), а решта мають відгадати його дії. Хто перший відгадав — той показує далі.

Робота у парах Тест

Щоб твоя сім'я жила весело і щасливо, потрібно:

- вітати зі святами одне одного;
- допомагати одне одному;
- часто сваритися;
- піклуватися одне про одного;
- разом мандрувати;
- готувати приємні сюрпризи;
- дуже пізно лягати спати;
- приховувати свої неприємності.

Використана література:

1. Барна М.М. Ключі до подолання педагогічних стереотипів: навчально-методичний посібник / М.М.Барна, Г.А. Бушак, О.В. Волощенко, Н.К.Кальна / Тернопіль: Астон, 2008. – 200с.
2. Метод проектів у початковій школі / Упоряд.: О.Онопрієнко, О. Кондратюк.- К. : Шк. світ, 2007. – 128с.
3. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання. – К., 2007. – 144с. Технології розвитку критичного мислення учнів / Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макінстер Д.; Наук. ред., передм. О. І. Пометун. – К.: Вид-во «Плеяди», 2006. – 220с.
4. Використані джерела:
Інтернет ресурси
 - 1.Медулич О.М.Виховна година на тему:Родина — джерело продовження роду www.mpl.com.ua/request.php?113
 - 2.Федосова Світлана Іванівна Ознайомлення з розділом „Людина серед людей”. Сім'я. Обов'язки в сім'ї. Шанобливе ставлення до старших http://osvita.ua/school/lessons_summary/initial/38831/
 - 3.В. Осєєва оповідання <http://www.planeta.co.ua/ua/tales/oseeva7.php>

4. Кондесюк Тетяна Володимирівна, «Шануй батька і неньку, то буде тобі скрізь гладенько». Любов до батьків, турбота про них.
http://teacher.at.ua/publ/shanuj_batka_i_nenku_to_bude_tobi_skriz_gladenko_ljubov_do_batkiv_turbota_pro_nikh/20-1-0-8484